

4. El món d'avui... i de demà! (II)¹

LES ORACIONS DE RELATIU (II): RELATIVES LLIURES²³

Les **oracions de relatiu lliures** són les que no tenen antecedent. En *Qui la fa la paga*, per exemple, l'oració de relatiu *qui la fa* funciona com a subjecte de l'oració principal, sense que hi hagi cap antecedent explícit per al pronom *qui*. El relatiu ha de presentar les propietats lèxiques que en les altres relatives apareixen associades a l'antecedent. Per això, només hi poden aparèixer els relatius següents:

- QUI (que incorpora el significat 'humà'): *Ho preguntarem a **qui** sàpiga alemany.*
- ON (significat locatiu): *Deixa-ho **on** ho has trobat.*
- QUAN (significat temporal): *Van tornar **quan** es va pondre el sol.*
- COM (significat de manera): *Fes-ho **com** vulguis.*

Un cas a mig camí entre les oracions relatives amb antecedent i les relatives lliures és el de les oracions de relatiu **semilliures**, en què el pronom relatiu *qui* apareix precedit d'un article definit o d'un demostratiu de llunyania sense valor díctic (sense referent "real"):

El qui ha fet això no sap què es fa.

Els qui no estudiïn no aprovaran.

Aquells qui no tinguin passaport se l'hauran de fer.

També el quantificador universal *tothom* i el quantificador indefinit *qualsevol* (que pot rebre una interpretació universal) poden aparèixer amb el relatiu *qui*:

*Això ho sap **tothom qui** ha fet de professor.*

*Ho podeu preguntar a **qualsevol qui** s'hi hagi matricular.*

En canvi, amb altres quantificadors referits a persones, tan sols és possible el relatiu *que*, com en el cas de les relatives amb antecedent: *Ha vingut **algú** que no esperàvem; Sempre parlen **molts** que haurien de callar; No parlem amb **ningú** que no sigui de l'associació.*

¹ Exercicis extrets i adaptats de Mas, Vilagrasa (2008) *Veus 3. Curs de català*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat

² Material d'Elga Cremades, Ph.D, a partir de Castellanos, Josep A. *Normativa bàsica de la llengua catalana. Amb exercicis autocorrectius*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Institut de Ciències de l'Educació i Institut d'Estudis Catalans (2016): *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: IEC.

³ Exercicis d'ampliació autocorrectius [aquí](#), [aquí](#) i [aquí](#).

No s'han de confondre les **relatius semilliures** amb aquelles en què el relatiu apareix precedit de l'article o d'un demostratiu perquè **s'ha elidit el nom que funciona com a antecedent**.

Les dones que participen a la cursa i les que graven el vídeo ja estan preparades.

En aquest cas, l'antecedent es pot recuperar pel **discurs previ**.

Imagineu també aquest cas: algú emplena uns qüestionaris i un altre li diu:

Dona'm els que ja estiguin complets.

En aquest cas, *els que* equivaldria a 'els qüestionaris que', i l'antecedent es pot recuperar pel context pragmàtic.

Els relatius que funcionen amb totes aquestes oracions són aquests (el quadre és de la GIEC):

QUADRE 27.3
Oracions de relatiu lliures i semilliures

VALOR	ESTRUCTURA		EXEMPLES
	ESPECIFICADOR	RELATIU	
Humà		qui	Qui no té memòria ha de tenir cames És qui és: no el pots canviar Contracta a qui consideris més preparat
	(tot) + article definit	qui/que	(Tot) el qui s'humiliarà serà exalçat (Tots) els que vulguin dinar al refugi ho han de dir ara
	(tot) + demostratiu	qui/que	Aquells qui/que més criden són els qui/que menys raó tenen Tots aquells qui/que necessitin alguna cosa, que ho diguin
	tots	quants	Són respectables tots quants lluiten per un ideal
No humà	(tot) el	que	(Tot) el que diu sembla veritat
	(tot) allò	que	Agafeu (tot) allò que sigui necessari
	tot	quant	És humana la meva mesura per tot quant pugui creure i esperar

→Els grups *el que, la que, els que, les que, el qui, la qui, els qui, les qui* només poden funcionar en les oracions relatives semilliures, és a dir, quan es poden canviar per *aquell que, aquella que, allò que*, etc.; no són correctes si hi ha antecedent:

**La dona de la qui et parlo és romanesa. → La dona de qui et parlo és romanesa.*

1. Tenint en compte tota la informació sobre les relatives amb antecedent i les relatives sense antecedent, completeu les frases següents amb una forma de relatiu adequada. Anteposeu-hi, si cal, algun altre element gramatical (article, preposició, etc.):
 - a) Amb aquests diners i va guanyar durant l'estiu podrà pagar-se la matrícula a la universitat.
 - b) Els organitzadors volen fer reformes al recinte s'ha de fer el recital.
 - c) Ens han aconsellat que fem una còpia de la documentació confidencial i de és de domini públic.
 - d) No hem vist el programa d'avui ni van fer la setmana passada.
 - e) El Comitè de Competició sancionarà els àrbitres l'actuació sigui manifestament deficient.
 - f) Aquesta nit actua un grup molts adolescents es proclamen fans.
 - g) L'atleta somia a guanyar la cursa, li permetria classificar-se per als propers Jocs Olímpics.
 - h) Han publicat una novel·la l'autor ha guanyat cinc premis literaris.
 - i) Les condicions meteorològiques van ser pèssimes tot el matí, va impedir la celebració de la cursa.
 - j) Els deixebles van emprendre un camí paral·lel havia seguit el seu mestre.
 - k) A partir de demà els funcionaris europeus perdran la immunitat diplomàtica gaudien fins ara.
 - l) El Carnaval és la celebració pagana més antiga avui reviu en els nostres territoris.
 - m) El secretari general de l'organització, alguns països han demanat la dimissió, podria renunciar al càrrec la setmana vinent.
 - n) Té un atac d'amnèsia: no recorda res li ha passat.
 - o) No em refereixo a aquesta moto, sinó em van robar l'any passat.
 - p) Tots els treballadors reclamaven un augment de sou, no va agradar gaire a la direcció.
 - q) Avui han suspès les emissions en dual, fa que ens quedem sense les pràctiques d'anglès.

- r) Ha tornat a pujar el preu de la gasolina, ha sorprès desagradablement els conductors.
- s) El poble xinès era víctima d'una agressió semblant havien patit abans alguns pobles d'Europa.
- t) L'acte central s'ha fet al lloc es va produir el desembarcament de les forces aliades.
- u) M'han prestat una moto les rodes estan molt desgastades.
- v) El tennista català ha perdut la final del torneig, li impedirà avançar posicions en la classificació mundial.
- w) El nombre d'aturats del mes de maig ha estat inferior es va registrar al mes d'abril.
- x) La nova estrella de la cançó ha invitat al seu concert els periodistes que l'han lloada, però no l'han criticada.
- y) Els ministres es van reunir durant tres hores, però no sabem van parlar.
- z) quedi en segon lloc podrà continuar lluitant per la feina.

2. Llegeix el text següent i completeu-lo amb els pronoms relatius que hi falten:

Tot un prodigi d'estabilitat que no decebrà es vegi empès a comprar-lo. Aquest cotxe sedueix per un grapat de virtuts, de mica en mica, intentarem desgranar.

De totes les versions disponibles ens ocupa, equipada amb el motor V6, és, des del punt de vista esportiu, demana més atenció.

El canvi, molt ben esglaonat, disposa d'un barnillatge especial permet una selecció suau i precisa.

La marca els ha preparat un paquet específic que per al nostre gust és imprescindible esculli la versió més potenciada.

El commutador dels llums antiboira es troba al costat del fre de mà, obliga a apartar la vista de l'asfalt quan es vol accionar.

Tot és regulable per poder obtenir la màxima comoditat per a un cotxe l'estabilitat i l'eficàcia són equiparables a les de qualsevol esportiu.

Sota una estètica molt acurada, aquest és un cotxe s'han aplicat solucions d'avantguarda en tots els sentits.

LÈXIC: LA SOLIDARITAT

3. Mireu el següent vídeo.
 - a. Qui és en Gustau Nerín? Quina és la seva opinió sobre als projectes de les ONG?
 - b. Per què no tenen èxit aquests projectes?
 - c. Què vol dir una tenir una “visió paternalista”? I “el vell esperit missioner”?
 - d. Segons Gustau Nerín, quins són els principals problemes que causen malversació en els projectes humanitaris?
 - e. Quins són els factors que expliquen que el govern espanyol *faci els ulls grossos* davant les pràctiques del govern de Guinea Equatorial de Obiang?

4. Escriviu una definició adequada per a les paraules següents, **utilitzant relatius**:
 - a. El camp de refugiats:
 - b. L'analfabetisme:
 - c. L'arma:
 - d. L'autorització:
 - e. El combatent:
 - f. El compromís:
 - g. L'ètica:
 - h. Les forces armades:
 - i. La moral:
 - j. La misèria:
 - k. La pobresa:

1. La resignació:

GRAMÀTICA: PARLAR SOBRE EL FUTUR

PERÍFRASIS D'OBLIGACIÓ	
Caldrà /s'haurà de	+ infinitiu
Caldrà que	+ present de subjuntiu
<i>Caldrà que portin l'aigua de fora. Caldrà fer canvis al nostre consum.</i>	

PERÍFRASI D'IMMINÈNCIA	
Estar a punt de	+ infinitiu
<i>L'aigua està a punt d'acabar-se.</i>	

Futur + quan/fins que +	Present de subjuntiu Perfet de subjuntiu Futur Futur compost
<i>No faran res fins que ja sigui massa tard.</i>	

Passat perifràstic/perfet d'indicatiu + quan+	Imperfet d'indicatiu Plusquamperfet d'indicatiu
<i>Han actuat/Van actuar quan era massa tard i ja s'havien acabat els recursos.</i>	

5. Completa el text amb totes les formes possibles dels verbs que hi ha entre parèntesis

- Ai, quina set... - Passa'm l'ampolla! - L'ampolla? L'ampolla és mig buida. - Bé, doncs, passa'm la mig plena! - No te l'acabis. Pensa en la sequera! - Saps què et dic, que jo això que hi hagi sequera no m'ho crec. - Com que no t'ho creus? Diuen que l'aigua està a punt d'acabar-se. Ja et dic jo que d'aquí a dos dies _____ (acabar-se) del tot. _____ (haver-hi) restriccions i caldrà que en _____ (portar) de fora... - No, home no! Això són coses polítiques. Si d'aigua se'n llença cada dia... un munt de litres!

- Això sí que és veritat: si les instal·lacions _____ (estar) bé, no _____ (perdre's) tanta aigua, però amb tot fan igual. Recorda't què va passar amb el llum, van actuar quan _____ (ser) massa tard, i què? Doncs que ja _____ (acabar-se) els recursos, i tot l'estiu sense llum. Oh! I ara passarà el mateix: no _____ (fer) res fins que no _____ (quedar) ni una gota d'aigua.
- Mira què et dic: abans d'una setmana _____ (ploure) o _____ (desglaçar-se) les muntanyes o _____ (haver-hi) un miracle... Veuràs com no caldrà fer res, _____ (acabar-se) el problema.
- Acabat! El que _____ (acabar-se) és l'ampolla.
- Cambrer, una altra ampolla de vi, sisplau! Hem d'estalviar l'aigua...

VERBS DE MOVIMENT

6. Trieu les preguntes adients per a cada resposta. Fixeu-vos en les accions marcades en taronja segons si indiquen **conseqüència/efecte, condició o finalitat**.

1. I així, vostè recomana que es vagi a nedar dos cops a la setmana?

2. A quina edat s'ha de començar a fer esport?

3. Així doncs, hauriem de fer fer esport als nostres fills?

4. I així, una persona que no ha fet mai exercici, què pot fer?

5. Una persona que no ha fet exercici de jove, de gran, ha d'anar a un gimnàs?

6. Així doncs, hem d'apuntar els nostres fills a fer esport fora de les hores d'escola?

7. Així que els nens d'ara són més grassos que els d'abans?

8. Doctor Guillén, quin exercici físic s'ha de fer per mantenir la salut?

9. Doctor Guillén, vostè que ha treballat com a metge de la selecció olímpica, creu que l'exercici físic és bo per a la salut?

10. I s'ha de fer exercici a totes les edats?

11. Ara que parla de nens. No s'estan massa estona davant del televisor o l'ordinador, o jugant amb les maquetes?

12. Així que vostè recomana que es faci exercici quotidianament, oi?

Bona pregunta! I no li puc contestar amb un sí o amb un no. Per fer exercici físic el cos s'ha de preparar, de manera que una persona no pot fer aixecament de pesos si abans no ha preparat la seva musculatura de braços, espatlles, etcètera, com tampoc no podrà córrer, com un desesperat, suat i vermell com un toquet, sense saber el seu estat cardíac, respiratori... Per això, sempre recomanem que abans de fer un exercici, sigui de competició o per mantenir la forma, es faci un reconeixement mèdic.

Depèn del que entenguem com a exercici i sempre que el cos estigui en condicions. Miri, perquè sigui bo per a la salut, l'exercici físic ha de ser adequat a cada tipus de cos i a l'edat. Sempre que l'esforç no sigui superior a la capacitat de la persona, serà bo. Posem per exemple, una persona de setanta anys, que no ha fet mai exercici. Li diuen que per tal de mantenir bé el cor ha de caminar cada dia dos quilòmetres. Què passarà? Que es cansarà i, aleshores, en comptes de millorar el seu cor, el cansarà; per tant, l'exercici en lloc d'afavorir-lo el perjudicarà. En canvi, una persona en les mateixes condicions, però que ha fet regularment exercici, podrà caminar aquests dos quilòmetres, podrà nedar... sempre amb l'objectiu de mantenir el seu cos, mai intentant superar els seus límits.

Molt fàcil! Podrà començar pujant l'escala de casa seva. I quan es cansi? Doncs que agafi l'ascensor. Només que ho faci dos o tres cops per setmana, ja està bé. Al començament s'ha d'anar a poc a poc, a fi que l'exercici no sigui excessiu.

Exacte! Sempre hauriem de tenir, com a mínim, mitja hora diària per fer una activitat física. I en cas que no es tingui temps, sempre es pot pujar l'escala o jugar a córrer amb els fills.

Sí, i per això augmenta l'obesitat infantil.

Miri, doni una pilota a un nen o una nena i ja veurà com es mou. No cal apuntar-los a fer esport amb la finalitat de tenir esportistes d'elit. Deixem-los jugar al pati, al parc... que corrin. Ja veurà que a més de riure, cosa molt sana, mantindran el cos en forma.

7. En grup: escolteu les retransmissions i marqueu quines accions es fan en cadascuna i digueu de quin esport es tracta.
- Esport 1:
 - Esport 2:
 - Esport 3:
8. Trieu un esport o exercici físic de la llista i redacteu-ne les instruccions. Llegiu-les en veu alta, a veure si les podem endevinar.

El bàsquet, el ciclisme, l'esquí, el futbol, la gimnàstica, l'handbol, l'hoquei, el motociclisme, l'automobilisme, la natació, el tennis, el voleibol, el waterpolo

LÈXIC

Arbitrar (v), àrbitre/a (s), el camp (de bàsquet...), campió/ona, carrera/cursa, empatar (v), empat (s), entrenar (v), entrenador/a (s), l'equip, l'esport, l'esportista, guanyar, marcar (fer un gol, un bàsquet, un punt), nedar, el partit, perdre, la pilota, la pista, la porteria, la raqueta, xutar (v), xut (s)

ARTISTES O IMPOSTORS?

9. Coneixeu aquests artistes dels Països catalans? Amb quines arts els relacioneu?

Isaac Albéniz Pascual	Isabel Coixet Castillo	Josep M. Flotats Picas
Pere Calders Rossinyol	Victòria dels Àngels	Antoni Gaudí Cornet
Pau Casals Defilló	Salvador Dalí Domènech	Cesc Gelabert Usle
Josep Carreras Coll	Núria Espert	Enric Granados Campiña
Ramon Llull	Joan Miró Ferrà	Sol Picó
Joanot Martorell	Tete Montoliu	Mercè Rodoreda Gurguí
Charlie Rivel	Margarida Xirgu Subirà	

10. Relacioneu les quatre columnes.

OBRA	ARTISTA	ACCIÓ	ELEMENTS REL.
actuació	dibuixant	cantar	bateria
cançó/cant	ballarí/ina	actuar	càmera
comèdia	cantant	compondre	circ
composició	actor/actriu	ballar	conjunt
concert	director/a	dibuixar	escenari
conte	escriptor/a	dirigir	estil
ball/dansa	novel·lista, poeta	escriure	exposició
dibuix	escultor/a	esculpir	guitarra
escultura	fotògraf/a	fotografiar	museu
fotografia	músic/a	interpretar	orquestra
interpretació	pallasso/a	pintar	personatge
novel·la	pintor/a	tocar	piano
òpera			sala de teatre/cine
pel·lícula			violí
poema			
quadre			
representació			

TASCA FINAL

Trieu un dels artistes de l'exercici 8, feu una petita recerca i redacteu-ne una biografia (300 mots). Podeu guiar-vos amb aquest [material didàctic](#).